

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра соціології та політології

Узгоджено:

Проректор з наукової роботи

Гетьман А.П. _____

СИЛЛАБУС
навчальної дисципліни
«Педагогіка та психологія вищої школи»
(обов'язкова)

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право» / 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 081 «Право»/ 293 «Міжнародне право»

Харків – 2018

Силлабус навчальної дисципліни «**Педагогіка та психологія вищої школи**»: галузь знань 08 «Право» / 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 081 «Право» / 293 «Міжнародне право», освітньо-кваліфікаційний рівень – третій (освітньо-науковий)

Розробники:

Требін Михайло Петрович – завідувач кафедри соціології та політології, доктор філософських наук, професор; **Погрібна Вікторія Леонідівна** – професор кафедри соціології та політології, доктор соціологічних наук, професор.

Затверджено на засіданні кафедри соціології та політології протокол № 10 від 26 червня 2018 р.

Завідувач кафедри _____ Требін М.П.

Зміст

1. Вступ	4
2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни	12
3. Вимоги викладача	15
4. Контрольні заходи результатів навчання.....	16
5. Самостійна робота, показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень аспірантів	19
6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи аспірантів	20

1. ВСТУП

1.1. Дані про викладачів, які викладають курс:

ПІБ	Науковий ступінь, вчене звання	Посада	Контактна інформація		
			Режим перебування на кафедрі	Контактні телефони	Електронна адреса
Требін Михайло Петрович	доктор філософських наук, професор	завідувач кафедри	згідно з графіком консультацій	057-704-92-38 (службовий),	m.p.trebin@nlu.edu.ua
Погрібна Вікторія Леонідівна	доктор соціологічних наук, професор	професор кафедри	згідно з графіком консультацій	057-704-92-38 (службовий)	vilpog2017@gmail.com

1.2. Цілі та завдання навчальної дисципліни.

Метою вивчення курсу є формування у аспірантів педагогічних та психологічних компетенцій, які забезпечують ефективне вирішення наукових, освітніх та особистісних проблем професійної діяльності у закладі вищої освіти (ЗВО) через вивчення методологічних принципів та базисних стратегій організації й розвитку сучасної вищої юридичної освіти в Україні, оволодіння традиційними та інноваційними технологіями навчально-виховного процесу і методикою організації науково-дослідної роботи студентів, способами та методами міжособистісної та ділової взаємодії, формування навичок самовдосконалення педагогічної майстерності, організації професійного й особистісного розвитку, запобігання конфліктів та професійних деформацій.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань:

– теоретична і практична підготовка аспірантів з актуальних питань розвитку вищої освіти як структурного компонента педагогічної системи, принципів побудови навчально-методичного комплексу дисциплін, особливостей учбово-пізнавальної діяльності студентів та ролі психологічних чинників у взаємодії «викладач-студент»;

– формування у майбутніх викладачів вищої школи компетентностей, що забезпечують раціональне та критичне оцінювання результатів педагогічної діяльності; проведення основних видів навчальних занять; комунікативної взаємодії в професійному науково-педагогічному середовищі; запобігання міжособистісних конфліктів; попередження професійних деформацій;

– формування і розвиток у майбутніх фахівців вміння: розробляти типову освітньо-професійну програму підготовки студентів; реалізовувати компетентнісний підхід у навчанні, використовувати сучасні методи та технології навчання та виховання студентів; проектувати та реалізовувати в навчальному процесі різноманітні форми навчальних занять та позааудиторної роботи студентів; розробляти навчально-методичне забезпечення освітнього процесу; встановлювати ефективні відносини з усіма учасниками освітнього процесу та запобігати конфліктам тощо.

У навчальному курсі «Педагогіка та психологія вищої школи» проводиться аналіз вищої освіти як сфери соціальної практики і специфічної галузі духовного виробництва; визначаються соціальні функції вищої освіти та методологічні принципи і цілі навчання; досліджується Болонський процес як стратегія інтеграції європейської вищої освіти та пріоритетні напрямки державної освітянської політики в Україні; розглядається ступеневість вищої освіти, державні стандарти вищої освіти, кваліфікаційні рівні та характеристики фахівця-випускника ЗВО; аналізуються особливості розвитку та розбудови безперервної вищої юридичної освіти в Україні; досліджуються форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, методи, види, активні та інноваційні способи навчання, основи педагогічного контролю у вищій школі; характеризуються особливості організації науково-дослідної роботи студентів у ЗВО, форми та засоби організації самостійної роботи в юридичному виші; визначаються психологічні механізми професійних та міжособистісних комунікацій в науково-педагогічному середовищі, бар'єри,

що цьому перешкоджають; розглядаються психологічні детермінанти формування та розвитку особистості студента і викладача, сутність, види та витоки професійних деформацій науково-педагогічних працівників та психологічні методи їх діагностики і корекції.

1.3. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми:

а) навчальна дисципліна «Педагогіка та психологія вищої школи» належить до циклу обов'язкових навчальних дисциплін в структурі освітньо-професійної програми за галузями знань 08 «Право» та 29 «Міжнародні відносини», спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право»;

б) при вивченні навчального курсу використовуються знання, отримані з наступних дисциплін: «Філософія», «Логіка», «Організація та методологія наукових досліджень», «Ораторське мистецтво», «Конфліктологія»;

в) основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні всіх дисциплін, які входять до циклу виборчих дисциплін підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії).

1.4. Опис навчальної дисципліни

Курс		Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЕКТС: 3		Рівень освіти – третій (освітньо-науковий)	Обов'язкова Модуль 1 - Лекції: 16 Практичні заняття: 4
Кількість модулів: 2		Галузь знань – 08 «Право»/29 «Міжнародні відносини»	Самостійна робота: 25 Модуль 2 - Лекції: 14 Практичні заняття: 6
Загальна кількість годин: 90	кількість	Спеціальність – 081 «Право» / 293 «Міжнародне право»	Самостійна робота: 25 Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань: залік
Тижневих годин: 4			

1.5. Перелік предметних компетентностей здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії).

Предметні компетентності, сформовані в результаті освоєння навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи»:

ПК-1. Знання базового понятійного апарату, методології та методів педагогіки і психології вищої школи.

ПК-2. Знання нормативно-правових основ, закономірностей та принципів функціонування вищої освіти в Україні.

ПК-3. Розуміння пріоритетних напрямків державної освітянської політики в Україні.

ПК-4. Вміння використовувати можливості Болонського процесу для інтеграції української вищої школи до європейської системи вищої освіти.

ПК-5. Розуміння специфіки становлення, функціонування та вдосконалення юридичної освіти в Україні.

ПК-6. Знання змісту вищої освіти та його компонентів, структурно-логічної схеми підготовки фахівців у вищій школі.

ПК-7. Знання структури типової освітньо-професійної програми підготовки студентів та складових освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного фахівця-юриста.

ПК-8. Володіння навичками оформлення навчально-методичної документації кафедри, складання учбових планів, навчальних програм, робочих планів навчальних дисциплін.

ПК-9. Вміння проводити самодіагностику особистісних рис та професійних якостей викладача вищої школи.

ПК-10. Розуміння специфіки підготовки і застосування підручників, навчальних і навчально-методичних посібників у вищій освіті.

ПК-11. Навички створення наукових і навчальних текстів.

ПК-12. Розуміння сутності педагогічних технологій та способів організації модульного навчання.

- ПК-13. Знання основних методик підготовки і проведення лекції, семінарського та лабораторно-практичного заняття як організаційних форм навчально-пізнавальної діяльності студентів.
- ПК-14. Розуміння креативних можливостей використання активних та інноваційних методів навчання.
- ПК-15. Знання основних видів та форм педагогічного контролю у вищій школі.
- ПК-16. Розуміння природи процесів психічної регуляції діяльності студентів та викладачів.
- ПК-17. Розуміння основних проявів функціональних станів суб'єктів вищої школи.
- ПК-18. Розуміння специфіки дії гуманістичної, когнітивної, поведінкової та діяльнісної теорій особистості в психології вищої школи.
- ПК-19. Знання структури та функцій Я-концепції студента та викладача.
- ПК-20. Розуміння специфіки та механізму формування соціальних установок, стереотипів та упереджень студентів та викладачів.
- ПК-21. Знання умов та чинників успішної адаптації студентів до навчання у ЗВО.
- ПК-22. Розуміння механізмів міжособистісної взаємодії суб'єктів вищої школи, достоїнств та недоліків основних стилів педагогічного спілкування.
- ПК-23. Знання найбільш поширених моделей поведінки викладача в спілкуванні зі студентами.
- ПК-24. Вміння застосовувати психологічні методи врегулювання відносин в системі «студент-викладач».
- ПК-25. Знання системи об'єктивних та суб'єктивних причин педагогічних конфліктів.
- ПК-26. Розуміння сутності стратегій (моделей, стилів) поведінки учасників педагогічного конфлікту.
- ПК-27. Вміння запобігання і вирішення педагогічного конфлікту.

ПК-28. Знання об'єктивних та суб'єктивних чинників особистісного зростання викладачів та траєкторії їх професійного розвитку.

ПК-29. Розуміння природи виникнення та основних проявів професійних деформацій викладачів.

ПК-30. Володіння навичками використання психологічних методів діагностики та корекції професійних деформацій викладачів.

1.6. Перелік результатів навчання здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії).

У результаті освоєння навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» здобувач повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1.1. Демонструвати знання методологічних основ та методів педагогіки і психології вищої школи.

РНС НД – 1.2. Визначати напрямки та пріоритети у реформуванні вищої освіти в Україні та світі.

РНС НД – 1.3. Знати державні стандарти вищої освіти.

РНС НД – 1.4. Розуміти сутність концепції безперервної освіти.

РНС НД – 1.5. Реалізовувати компетентнісний підхід у педагогічній діяльності.

РНС НД – 1.6. Критично оцінювати технологічні можливості репродуктивного, продуктивного та творчого шляхів оволодіння знаннями.

РНС НД – 1.7. Вміти оформлювати навчально-методичну документацію кафедри, складати учбові плани, навчальні програми, робочі плани навчальних дисциплін.

РНС НД – 1.8. Розуміти специфіку розвиваючого навчання.

РНС НД – 1.9. Демонструвати спроможність застосовувати у педагогічній діяльності теоретичні знання щодо особливостей основних організаційних форм навчально-пізнавальної діяльності студентів (лекцій, семінарських та лабораторно-практичних занять).

РНС НД – 1.10. Володіти методиками розробки сценаріїв та проведення ділових, рольових, імітаційних ігор.

РНС НД – 1.11. Обирати оптимальні методи проведення індивідуальної роботи зі студентами різного ступеня обдарованості.

РНС НД – 1.12. Аналізувати дієвість форм та методів організації самостійної роботи студентів.

РНС НД – 1.13. Володіти методикою організації науково-дослідної роботи студентів.

РНС НД – 1.14. Розумітися на основних формах рейтингового контролю.

РНС НД – 1.15. Вміти використовувати тестові завдання як засіб педагогічного виміру знань студентів.

РНС НД – 2.1. Оптимально поєднувати логічне, творче, наглядно-дієве мислення в педагогічній діяльності.

РНС НД – 2.2. Оцінювати функціональні психічні стани суб'єктів вищої школи та проводити корекцію їх несприятливих проявів.

РНС НД – 2.3. Коректно обирати та застосувати в педагогічній діяльності методи психологічного захисту (витіснення, заперечення, побудови проєкції, раціоналізації, сублімації та реактивний механізм).

РНС НД – 2.4. Володіти методиками розкриття особистісного та діяльнісного потенціалу студентів та викладачів.

РНС НД – 2.5. Попереджати виникнення стереотипів та упереджень викладачів щодо студентів.

РНС НД – 2.6. Аналізувати механізм соціально-психологічної адаптації студентів до навчання, оцінювати її процес та результат.

РНС НД – 2.7. Створювати продуктивні моделі педагогічного спілкування.

РНС НД – 2.8. Володіти основними комунікативними прийомами задля оптимізації міжособистісного спілкування викладачів зі студентами.

РНС НД – 2.9. Використовувати різні рівні емпатії в міжособистісному спілкуванні студентів та викладачів.

РНС НД – 2.10. Обирати оптимальні способи запобігання та вирішення ділових та міжособистісних педагогічних конфліктів.

РНС НД – 2.11. Застосовувати в професійній діяльності психологічні правила поведінки в педагогічному конфлікті.

РНС НД – 2.12. Діагностувати типи конфліктних особистостей (демонстративна, ригідна, педантична, безпринципна).

РНС НД – 2.13. Аналізувати траєкторії професійного розвитку особистості викладача.

РНС НД – 2.14. Проводити (само)діагностику наявності особистісних та діяльнісно-поведінкових ознак професійної деформації викладача.

РНС НД – 2.15. Діагностувати особистісну схильність до професійних деформацій.

2. АНОТАЦІЯ ПРОГРАМИ ТА ОСНОВНІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Анотація програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Педагогіка вищої школи

Предмет педагогіки вищої школи. Структура професійної діяльності викладача закладу вищої освіти (ЗВО).

Вища освіта як сфера соціальної практики і специфічна галузь духовного виробництва. Соціальні функції вищої освіти. Проблеми реформування вищої освіти в сучасному світі: напрямки, пріоритети, тенденції. Структура освіти в Україні. Нормативно-правові основи функціонування вищої освіти в Україні. Ступеневість вищої освіти: освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні. Специфіка становлення і вдосконалення юридичної освіти в Україні. Сутність концепції безперервної освіти. Державний стандарт освіти. Складові елементи державного стандарту вищої освіти: освітньо-кваліфікаційна характеристика, нормативна частина змісту і тести. Державний стандарт вищої юридичної освіти. Співвідношення нормативних і вибіркового навчальних дисциплін.

Зміст вищої освіти та його компоненти. Наскрізні програми спеціальностей та структурно-логічна схема підготовки у вищій школі. Навчально-методичний комплекс дисципліни: мета та призначення. Структура навчально-методичного комплексу.

Учбові плани, навчальні програми, робочі плани навчальних дисциплін. Особливості ведення та вимоги до оформлення навчально-методичної документації кафедри. Структура типової освітньо-професійної програми підготовки студентів.

Поняття про організаційні форми навчання. Лекція у ЗВО: види, структура, вимоги. Методика підготовки і проведення лекції. Критерії оцінки лекції. Семінарські заняття: вимоги і методика проведення. Лабораторно-практичні заняття. Науково-дослідна робота студентів.

Організація самостійної роботи студентів: сутність, види, вимоги, характер пізнавальної діяльності. Виховна робота зі студентами у ЗВО.

Розвиток сучасних освітніх технологій у вищій школі. Головні вимоги до активних інноваційних засобів навчання.

Сутність, функції, види і форми педагогічного контролю.

Модуль 2. Психологія вищої школи.

Базові принципи психології вищої школи: загальна характеристика. Пізнавальні процеси у вищій школі. Види мислення. Регулятивні психічні процеси: емоційні, комунікативні, прийняття рішень, контролю.

Функціональні психічні стани студентів та викладачів. Способи керування функціональними психічними станами. методи підтримання працездатності студентів та викладачів. Основні напрямки профілактики та корекції несприятливих психічних станів суб'єктів вищої школи.

Основні теорії особистості в психології вищої школи. Соціальні установки, стереотипи та упередження студентів та викладачів. Я-концепція як соціально-психологічний феномен. Типологія особистості студента і викладача. Основні психологічні моделі поведінки студентів.

Психологічна специфіка юнацького віку. Етапи розвитку ідентичності студентів. Кризи ідентичності. Умови та чинники успішної адаптації студента. Розвиток особистості студента на різних етапах навчання.

Основні механізми міжособистісної взаємодії суб'єктів вищої школи. Емпатія в структурі міжособистісної взаємодії. Бар'єри взаєморозуміння у міжособистісній взаємодії студентів та викладачів. Динаміка і умови розвитку міжособистісних відносин у вищій школі. психологічні способи регулювання відносин «студент-викладач».

Сутність, види та причини міжособистісних конфліктів у ЗВО. Найбільш поширені прояви конфліктів в системі «студент-студент». Конфлікти між студентами та викладачами. Міжособистісні конфлікти викладачів. Особливості прогнозування і профілактики конфліктів у вищій школі.

Професійна кар'єра викладача як соціально-психологічний феномен. Мотивація вибору професії і побудови кар'єри. Формальна та реальна кар'єра викладача. Об'єктивні та суб'єктивні чинники особистісного зростання викладачів. Траєкторії професійного розвитку особистості викладача.

Професійні деформації викладача: сутність, види, витоки. Особистісні та поведінково-діяльнісні ознаки професійної деформації викладача. Психологічні методи діагностики та корекції професійних деформацій викладачів.

2.2. Основні модулі навчальної дисципліни

№	Модуль/назва	Кількість кредитів в ЄКТС	Всього годин	Аудиторні заняття (контактні)				Самостійна робота студентів
				Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Інші види занять	
1	Модуль 1 Педагогіка вищої школи	1,5	45	16	4			25
2	Модуль 2 Психологія вищої школи	1,5	45	14	6			25
Разом:		3	90	30	10			50

3.ВИМОГИ ВИКЛАДАЧА

1. Обов'язкове відвідування лекцій, ведення конспектів лекційного матеріалу.
2. Своєчасне виконання завдань викладача.
3. При підготовці до практичних занять використання значного обсягу додаткової літератури, а також питань для самоперевірки, пропонованих викладачем.
4. Активна участь в практичних заняттях, навчальних диспутах, ділових та рольових іграх, інших інноваційних та інтерактивних формах навчальних занять, що використовуються при викладанні курсу.
5. Дотримання норм поведінки та академічної етики.

4. КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи.

4.1. Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль знань студентів здійснюється за кожним модулем навчальної програми дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи». Об'єктами поточного контролю є:

- систематичність та активність роботи на лекціях, семінарських заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, активність та рівень знань при обговоренні питань);
- виконання контрольних завдань;
- самостійна робота.

Оцінювання результатів поточного контролю здійснюється викладачем наприкінці вивчення кожної теми або модуля навчальної дисципліни. Фонд оціночних засобів:

- активність та рівень знань при обговоренні питань семінарських занять (від 0 до 10 балів на кожному занятті, максимально 50 балів);
- відвідування лекцій та семінарів (1 бал за кожне заняття, максимально 20 балів),
- виконання контрольної роботи (тестових завдань) (від 0 до 5 балів);
- підготовка індивідуальної роботи – реферату, есе, презентації (від 0 до 5 балів);
- участь у діловій / рольовій грі (від 0 до 5 балів);
- вирішення кейс-задачі (від 0 до 5 балів);
- участь у круглому столі, дискусії, диспуті, дебатах (від 0 до 5 балів);
- виконання творчих завдань (від 0 до 5 балів).

Максимальна загальна кількість балів – 100. Результати поточного контролю є основою для допуску аспіранта до проведення підсумкового контролю – складання *заліку* (мінімально припустима кількість балів – 35).

4.2. Шкала підсумкової оцінки знань аспірантів

Підсумковий контроль знань проводиться у формі сесійного заліку за двобальною національною шкалою («зараховано», «незараховано»), що фіксується у відомості обліку успішності та у заліковій книжці (індивідуальному навчальному плані аспіранта):

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			для екзамену за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ імені Ярослава Мудрого	для заліку
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100	зараховано
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89	
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79	
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74	
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальним критеріям	3	60 – 69	
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59	
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1 – 34	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4.3. Методи педагогічного контролю

Поточний контроль знань аспірантів здійснюється за кожним модулем Програми навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи».

Об'єктами поточного контролю є систематичність та активність роботи на лекціях, практичних заняттях, відвідування відповідних форм навчального процесу, активність та рівень знань при обговоренні питань, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Поточний контроль проводиться у двох формах:

- усний контроль (індивідуальний і фронтальний): відповіді за питаннями семінару, виступи з рефератами, есе, презентації з окреслених питань, портфоліо, кейс тощо;
- письмовий контроль: виконання контрольних та самостійних робіт, розв'язання тестових завдань; підготовка графічних робіт (таблиць, схем, діаграм); рецензування робіт одногрупників.

Враховується увага, старанність аспіранта, його реакція на запитання викладача та відповіді інших аспірантів, бажання взяти участь у роботі щодо доповнення, рецензування відповідей одногрупників, характер запитань викладачу, загальний інтерес до пізнавальної діяльності, використання аспірантами інноваційних методів (портфоліо, кейс-технологій та ін.) під час виступів на практичних заняттях та методів самоконтролю.

Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані аспірантом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА, ПОКАЗНИКИ АКАДЕМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ТА ДОДАТКОВИХ ОСВІТНІХ ДОСЯГНЕНЬ АСПІРАНТІВ

В процесі опанування навчального курсу «Педагогіка та психологія вищої школи» використовуються такі види самостійної роботи аспірантів:

- робота з навчальною та науковою літературою за темами курсу;
- перегляд відеозаписів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;
- підготовка рефератів, есе та презентацій на задані теми;
- створення «портфолію» навчального курсу та його презентація;
- розробка кейсів проблемних ситуацій;
- підготовка до участі в дискусіях, ділових та рольових іграх;
- підготовка до публікації наукових статей, тез доповідей на конференціях тощо.

Контроль самостійної роботи аспірантів включає:

- оцінку відповіді аспірантів на контрольні та/або тестові питання;
- перевірку конспекту;
- перевірку рефератів, есе, презентацій;
- проведення заліку.

Самостійна робота, яка не передбачена навчальним планом, але сприяє більш повному розкриттю і конкретизації основних тем навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи», може здійснюватися з ініціативи аспірантів та з метою реалізації їх власних навчальних і наукових інтересів.

6. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ АСПРАНТІВ

Основна:

1. Андрущенко В. П. Педагогіка вищої школи: підручник / АПН України; Інститут вищої освіти / В. Г. Кремень (ред.). Київ: Педагогічна думка, 2009. 256 с.
2. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПШ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
3. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
4. Марушкевич А.А., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи: підручник / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Київський університет, 2015. 415 с.
5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: підручник / Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2017. 498 с.
6. Основи педагогічної техніки: підручн. / О.М. Бандурка, В.О. Тюріна, О.І. Федоренко. Харків: ТИТУЛ, 2006. 174 с.
7. Педагогіка вищої школи: підручн. / В.П. Андрущенко, І.Д. Бех, І.С. Волощук та ін.; за ред.: В.Г. Кремень, В.П. Андрущенко, В.І. Луговий. Київ: Педагогічна думка, 2009. 255 с.
8. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 4-е вид. К.: Видавництво «Каравелла», 2014. 360 с.
9. Траверсе Т.М. Психологія викладацької роботи: підручник. К.: Наук.світ, 2009. 269 с.
10. Чернілевський Д.В. Педагогіка вищої школи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Вінниця: Вид-во ун-ту «Україна», 2008. 407 с.

Додаткова:

1. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: Навч. посіб. К.: «Каравела», 2018. 308 с.
2. Гладуш В.А., Лисенко Г.І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посіб. Дніпропетровськ: Акцент, 2014. 416 с.
3. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-е вид., стер. Київ: Знання, 2011. 486 с.

5. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи: курс лекцій. Кременчук, 2006. 272 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-е вид., доп. Київ: Академвидав, 2014. 454 с.
7. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.): Домбровська Я.М., 2018. 280 с.
8. Черняк С.Г. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Академперіодика, 2014. 230 с.
9. Юрченко В.І., Кудіна В.В. Психологія вищої школи: курс лекцій. К.: КСУ, 2004. 176 с.
10. Яворська Г. Х. Педагогіка для правників: Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 335 с.